

Manažerské shrnutí

Zakázka „**Evaluační studie zapojení nestátního neziskového sektoru do realizace programů financovaných ze strukturálních fondů v České republice**“, jejímž zadavatelem je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (MMR), byla realizována společností HOPE-E.S., v.o.s., divizí EU servis.cz v období od 6. ledna 2012 do 26. dubna 2012. Výsledky evaluace byly prezentovány 13. června 2012. Připomínky zadavatele a Rady vlády pro neziskové organizace (RVNNO) byly finálně zpracovány a schváleny zadavatelem 7. 9. 2012.

Zakázka je součástí projektu „Řídící nástroje NSRR II“, který je hrazen ze strukturálních fondů EU – Operační program Technická pomoc (OP TP 2007-2013). Registrační číslo projektu je CZ.1.08/1.1.00/11.00119. Podle nařízení Komise (ES) č. 213/2008, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2195/2002, o společném slovníku pro veřejné zakázky (CPV), je předmět plnění zařazen do kategorie Analytické služby, kód CPV 71620000-0.

Zakázka byla zaměřena na provedení evaluace zapojení subjektů nestátního neziskového sektoru (NNS) do realizace programů financovaných ze strukturálních fondů v České republice v období 2007-2013 a formulování doporučení pro budoucí období 2014+.

Cílem evaluace bylo identifikovat, popsat a komplexně analyzovat systémové překážky zapojení NNS do realizace projektů hrazených ze SF EU v programovém období 2007-2013 a potenciálně i v budoucím programovém období 2014+ a vypracovat návrhy na zlepšení tohoto systému.

Realizace projektu zahrnovala analytické a evaluační činnosti v následujících oblastech (**tematické okruhy A - D**):

(A) Legislativní rámec NNS v ČR (včetně klasifikace subjektů NNS),

- legislativní zakotvení NNS v ČR (zákon o NNS - obecná prospěšnost, veřejný zájem, neproziskovost, legislativa v daňové oblasti, koncepce podpory rozvoje NNS - oblasti pro zabezpečování veřejných služeb),
- legislativní rámec NNS v EU (strukturální fondy - komparace právního statutu NNS v EU a v ČR)
- politická podpora / podpora veřejnosti rozvoje občanského sektoru v ČR (zhodnocení podmínek v právním prostředí zaměřené na partnerství NNS s veřejnou správou v ČR),
- legislativní rámec, právní prostředí ve vztahu k uplatnění NNS v realizaci kohezní politiky v ČR,

(B) Institucionální rámec NNS,

- institucionální rámec - vývoj NNS v ČR, typologie institucí NNS v ČR, systém spolupráce RVNNO se subjekty veřejné správy,
- klasifikace NNS,
- základní role a poslání subjektů NNS - význam NNS ve společnosti,
- institucionální rámec a jeho vztah k uplatnění principu partnerství NNS s veřejným sektorem,

(C) systém financování NNS v ČR,

- možné zdroje financování NNS (státní dotační politika - oblasti státní dotační politiky, dotace z veřejných rozpočtů pro NNS a proces jejich uvolňování, vícezdrojové financování, dlouhodobé zakázky veřejné správy vůči NNS na veřejné služby, daňové asignace), ostatní zdroje,
- monitoring a evaluace NNS v ČR (aktuální satelitní účet o NNS v ČR) - vývoj, predikce, dostupnost a zveřejňování informací o NNS a o opatřeních státní politiky NNS,
- zhodnocení ve vztahu k možnostem přístupu NNS k prostředkům SF,

(D) zapojení NNS do realizace SF v ČR,

- možnosti a aktuální stav čerpání SF pro NNS (v roli žadatelů a příjemců finančních prostředků nebo v roli partnerů projektu),
- zhodnocení faktorů limitujících NNS v přístupu k prostředkům SF z pohledu ŘO / NNS, (administrativní kapacita NNS - lidské zdroje, informovanost, vzdělání, „capacity building“, organizační struktura NNS aj.), klíčové bariéry implementačního systému SF pro přístup NNO k prostředkům SF (požadavek inovativnosti předkládaných projektů, udržitelnost projektů / resp. poskytovaných služeb aj.) z pohledu ŘO / NNS,
- účast NNO na řízení SF – uplatnění principu partnerství NNS, doporučení pro stávající a příští programové období 2014+.

V rámci řešení projektu byly využity primárně následující **evaluační metody**:

- desk research, analýza podkladové dokumentace,
- elektronické dotazníkové šetření se zástupci NNS,
- individuální rozhovory se zástupci NNS,
- konzultace s experty z NNS,
- SWOT analýza,
- expertní panel a workshop k projednání výstupů.

Na základě výstupů z analýzy desk research, elektronického dotazníkového šetření a individuálních rozhovorů se zástupci NNS byla **formulována SWOT analýza** zapojení nestátního neziskového sektoru do realizace programů financovaných ze strukturálních fondů v České republice a z ní vyplývající hlavní závěry (analýza hlavních zjištění a celkové hodnocení). Výstupy projektu, spolu se SWOT analýzou, byly projednány v rámci expertního panelu pořádaného formou workshopu a byly konzultovány s experty z NNS.

Hlavním výstupem zakázky jsou níže uvedená doporučení pro programové období 2007-2013 a pro budoucí programové období 2014+, která jsou formulována na základě provedených analýz a jejich závěrů dle zaměření tematických okruhů zakázky. Doporučení jsou formulována na základně hlavních závěrů projektu.

Hlavní závěry jsou formulovány následovně:

- Z hlediska provedené analýzy v oblasti legislativního a právního prostředí NNS v ČR lze souhrnně konstatovat, že jako problematickou lze označit legislativu vymezenou zákonem č.83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon limituje občanská sdružení v jejich aktivitách, zejména v oblasti ucházení se o podporu z veřejných zdrojů a menší důvěryhodnosti pro veřejnost. Malá důvěryhodnost plyne z důvodu velice snadného vzniku, resp. založení občanského sdružení a minima stanovených povinností. Ty představují negativní stránku této právní formy v podobě malé transparentnosti finančních toků, a to ve vztahu k dotačním titulům ze strany veřejné správy nebo ve vztahu k jiným příspěvkům, darům a grantům ze strany jiných dárců. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, a zákon č. 117/2001 Sb. o veřejných sbírkách, ve znění pozdějších předpisů jsou svým charakterem zastaralé a jejich účinnost je proto limitující, nicméně tento problém je řešen novou komplexní právní úpravou.
- Systém rozdělování dotací, který je dán Zásadami vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR NNO, ústředními orgány státní správy a zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdější předpisů, je zastaralý a představuje proto jednu z největších překážek rozvoje neziskového sektoru. V neposlední řadě lze za problematické označit to, že i přes nedávnou právní úpravu neexistuje transparentní model systému pro využití odvodu na

veřejně prospěšné účely z hazardních her, včetně přesných pravidel pro příjemce a veřejně přístupného registru příjemců těchto prostředků. Stejně tak se jeví jako problematické to, že není jasně definována „prospěšnost“ v občanském zákoníku, která je z hlediska fungování NNS klíčová.

- V oblasti čerpání finančních prostředků z finančních zdrojů EU jsou **problematickými oblastmi legislativní úpravy zejména oblast veřejných zakázek** (zákon č. 137/2006 Sb. ve znění pozdějších předpisů), dále pak komplexní **úprava oblasti kontrol a rozpočtových pravidel**. Jak bylo řečeno v textu, hlavní problematický bod představuje fakt, že subjekty NNS využívají zdroje z fondů EU pouze jako jeden ze zdrojů financování. Při využívání ostatních finančních zdrojů pro NNS není problematika kontrol, rozpočtových pravidel a veřejných zakázek vždy relevantní, dochází tak k problémům jak při přípravě, tak při realizaci relevantních projektů využívajících podpory operačních programů spolufinancovaných z fondů EU.
- V souvislosti s hodnocením institucionálního rámce NNS byly představeny hlavní subjekty, které hrají klíčovou roli v prostředí NNS v ČR. Na národní i regionální úrovni s celostátní působností představuje hlavní institucionální subjekt **Asociace nestátních neziskových organizací (ANNO ČR)**, která oficiálně sdružuje téměř 900 nestátních neziskových organizací a prosazuje společné zájmy svých členů z řad NNS. Hlavní předností ANNO ČR je její široké zastoupení jak z regionálního pohledu, tak z pohledu oborového a fakt, že je decentralizovaná na jednotlivé regionální asociace neziskových organizací, které působí na krajských úrovních ČR.
- V otázce **partnerství nestátního neziskového sektoru a veřejného sektoru** je vymezen princip partnerství zejména s ohledem na nařízení Rady (ES) o obecných ustanoveních strukturálních fondů. Z hlediska principu partnerství a zapojení NNS do realizace programů financovaných ze strukturálních fondů v České republice je důležité, aby se jednotlivé subjekty NNS v ČR podílely na přípravě, sledování a hodnocení operačních programů v ČR a to formou skutečné aktivní participace na celém procesu implementace strukturálních fondů v České republice. Z hlediska naplňování principu partnerství jsou vymezeny klíčové platformy, které by měly být do procesu partnerství zahrnuty.
- **NNS je neopomenutelnou skupinou žadatelů a příjemců prostředků ze SF EU.** Zejména v oblastech intervencí spolufinancovaných ESF **hrají subjekty NNS nezastupitelnou roli**. V operačních programech OP LZZ, OP PA a OP VK zajišťují subjekty NNS významnou část absorpce prostředků na realizaci projektů. Mezi klíčové oblasti tradičního působení NNS patří především oblast sociálních služeb, vzdělávání a rozvoje lidských zdrojů, rozvoje občanské společnosti, podpory udržitelného rozvoje a ochrany životního prostředí, apod.
- **Do realizace SF EU se zapojilo více než 1 300 subjektů NNS**, přičemž nejčastější právní formou je **občanské sdružení a obecné prospěšná společnost**. Společně tyto právní formy tvoří 80 % žadatelů z řad NNS.
- **Projekty NNS**, které se nacházejí v některém z pozitivních stavů (P4, P45, P5, P6, a P7), představují k 3. 2. 2012 objem téměř **10 mld. Kč**.
- Subjekty NNS se zapojily převážně do realizace **OP LZZ, OP PA a OP VK**. Celkem bylo za NNS předloženo cca **4 500 projektových žádostí**, z nichž bylo nebo je v realizaci cca **1 400 projektů**.
- NNS má specifické podmínky fungování a financování svých aktivit, které jsou dány především tím, že **finanční prostředky nejsou zpravidla nárokové**. Subjekty NNS

musejí proto svoje aktivity **financovat z různých zdrojů**, přičemž SF EU hrají klíčovou roli v oblasti rozvoje a budování NNS. Prostředky národních veřejných rozpočtů primárně financují základní poskytování služeb NNS (obvykle ve veřejném zájmu), naproti tomu prostředky **SF EU nejsou zaměřeny na běžný provoz**, ale převážně na financování **rozvojových aktivit, zvyšování kvality poskytování služeb ve veřejném zájmu**, budování kapacity, apod.

- Nutnou podmínkou pro efektivní fungování NNS je kontinuální podpora **systému vícezdrojového financování NNS**, nelze spoléhat pouze na jeden zdroj finančních prostředků. Finanční zdroje pro NNS se musejí doplňovat na úrovni organizace, je obtížné budovat a rozvíjet organizaci, jejíž aktivity by bylo závislé pouze např. na zdrojích ze SF EU.
- NNS může efektivně naplňovat své poslání pouze **v partnerství se subjekty veřejné správy, soukromým sektorem, vzdělávacími institucemi a ostatními relevantními partnery**. Oblast spolupráce s veřejnou sférou je klíčová s ohledem na zajištění dostupnosti služeb ve veřejném zájmu, spolupráce se soukromým sektorem je pak klíčová z pohledu zajištění soukromých finančních zdrojů, které jsou ve veřejném zájmu dále NNS využity.
- **Spektrum NNS je velmi široké jak z pohledu velikosti organizací, tak z pohledu charakteru aktivit**. Heterogenita NNS je příčinou různých zájmů jednotlivých typů subjektů, není proto jednoduché nalézt shodu při zastupování zájmů NNS při přípravě a realizaci programů spolufinancovaných SF EU. V současné době řada subjektů prosazuje svoje zájmy prostřednictvím **oborových zastřešujících organizací**, existují nicméně struktury, které svojí regionální strukturou a počtem sdružených organizací lze považovat za vhodného zástupce NNS. Touto strukturou je **Asociace nestátních neziskových organizací ČR**, která je postavena na krajské regionální struktuře a volených orgánech. Nelze nicméně konstatovat, že je jediným partnerem univerzálně zastupujícím NNS.
- Významnou roli hraje také **Rada vlády pro nestátní neziskové organizace (RVNNO)**. RVNNO je stálým poradním, iniciativním a koordinačním orgánem vlády České republiky a především v oblasti iniciace a provádění legislativních změn je vhodnou platformou pro zastupování pozic NNS.
- NNS je zapojen do přípravy a realizace programů spolufinancovaných ze SF EU především **prostřednictvím zastoupení reprezentantů NNS v monitorovacích výborech jednotlivých OP** a dále v řídicích a koordinačních výborech. Především zastoupení v MV OP je nicméně vnímáno ze strany NNS jako formální bez praktického vlivu na realizaci OP. Zástupci NNS také hradí významnou část nákladů spojených s účastí na MV, nemají často dostatečnou finanční ani personální kapacitu plnohodnotně se účastnit práce při směřování implementace jednotlivých OP. NNS má nicméně poměrně nízké povědomí o svém zastoupení v MV OP (téměř polovina respondentů o účasti zástupců NNS v MV OP nemá informace).
- **NNS využívá partnerství při přípravě a realizaci projektů v nižší než předpokládané míře**. Dle šetření partnery nezapojuje cca 41 % respondentů z řad NNS, případně je zapojují pouze částečně. Jako důvod uvádějí respondenti především administrativní náročnost zapojení partnerů.

- Většina subjektů NNS uvádí, že **disponuje dostatkem kvalitních a zkušených pracovníků pro realizaci projektů financovaných ze SF EU**. Existuje nicméně poptávka po aktivitách, které budují absorpční a administrativní kapacitu NNS v oblasti přípravy a realizace projektů (např. podpora a vzdělávání projektových manažerů NNS, apod.). Obecně lze nicméně subjekty NNS považovat za žadatele s dostatečnou zkušeností s přípravou a realizací projektů SF EU.
- Subjekty NNS nejsou spokojeny s transparentností procesu hodnocení a **problematicky je vnímána informovanost o postupu hodnocení a administrace projektové žádosti** (případně monitorovací zprávy).
- NNS se při přípravě a realizaci projektů spolufinancovaných ze SF EU setkávají s bariérami, **mezi hlavní bariéry patří**:
 - **Dlouhé lhůty procesů administrace** projektových žádostí, monitorovacích zpráv a žádostí o platbu. Kromě poměrně dlouhých lhůt pro jednotlivé procesy dochází často k nedodržení stanovených lhůt, což může významně ovlivnit schopnost příjemce financovat projekt, a to i v případě existence zálohových plateb.
 - **Zajištění udržitelnosti především u projektů spolufinancovaných ERDF je velkou výzvou pro většinu subjektů NNS**. Problémem je faktická nemožnost závazně zajistit finanční prostředky na udržení investice z národních veřejných zdrojů při současné rozpočtové nejistotě a ročním cyklu rozpočtování národních zdrojů.
 - Vysoká **administrativní náročnost přípravy a realizace projektů** ve srovnání s jinými zdroji financování aktivit NNS. Zástupci NNS jsou si vědomi faktu, že se jedná o veřejné prostředky, nicméně vnímaná náročnost je spojená především s evidencí a dokladováním nižších částek, kdy náklady na jejich evidenci a prokázání se často blíží samotné částce. V této souvislosti se osvědčují tzv. nepřímé výdaje, nicméně pravidla pro jejich použití nejsou stále jasná (např. s ohledem na kontrolní postupy, dokladování, apod.).
 - **Vysoká konkurence ve výzvách** (nedostatek finančních prostředků pro uspokojení všech žadatelů) – NNS sice vykazuje nižší relativní úspěšnost ve vyhlášených výzvách např. v porovnání s veřejnou správou, nicméně jedním z podstatných důvodů je fakt, že se subjekty NNS převážně účastní výzev, kde existuje vysoký počet potenciálních žadatelů, podmínky výzvy jsou relativně otevřené a současně jsou prostředky alokované do výzev omezené. **Vysoký převis poptávky nad nabídkou** disponibilních prostředků pak vede k nižší relativní úspěšnosti NNS (toto se samozřejmě týká i dalších skupin žadatelů v soutěžních výzvách).
 - **Časté změny dokumentace a jednoznačnost** – tento problém se týkal především prvních výzev OP, nicméně subjekty NNS vnímají jako významnou bariéru změny příruček pro žadatele a příjemce, změny povinností, které definují právní akty o poskytnutí podpory, apod. Problematicky je také vnímána jednoznačnost ustanovení v dokumentaci, která umožňuje různé výklady jednotlivých ustanovení.
 - **Nedostatek globálních grantů, které by podporovaly i menší projekty NNS v regionech**. Pro řadu subjektů NNS jsou stávající minimální finanční limity

definované výzvami příliš vysoké, aby byly schopny připravit smysluplný projektový záměr. V minulém programovacím období byly využívány globální granty, které minimální hranici rozpočtu projektů definovaly v řadu statisíců korun (např. GG NROS v OP RLZ 2004-2006).

- **Problematické předfinancování projektů subjektů NNS prostřednictvím úvěru.**

Doporučení jsou formulována následovně:

Č.	Doporučení	Subjekt
1	Rozvíjet zastoupení NNS v Monitorovacích výborech OP SF EU a koordinačních výborech na bázi rovnocenného partnerství. Je vhodné také posílit zastoupení NNS v období 2014+ např. formou výboru příjemců u jednotlivých OP , které mohou být poradním orgánem pro implementaci intervencí jednotlivých OP (lze využít prostředky technické pomoci). Zástupci příjemců mohou přispět svými zkušenostmi k zefektivnění implementace OP, lepšímu směřování výzev a podporovaných aktivit, mohou asistovat při formulování výběrových a hodnotících kritérií a podmínek realizace projektů.	NOK, ŘO, ANNO
2	Více podporovat projekty partnerství NNS a veřejné správy, resp. NNS a soukromého sektoru. V období 2014+ dále podporovat spolupráci krajů a zastupujících subjektů NNS, např. prostřednictvím spolupráce s jednotlivými zastřešujícími organizacemi na regionální úrovni. Příkladem dobré praxe by mohly být vybrané aktivity, které byly realizovány v minulém programovém období v rámci projektů SROP 3.3 (2004-2006). Doporučujeme pro rozvoj regionálních partnerství využívat prostředků technické pomoci.	NOK, ŘO, ANNO
3	V období 2014+ se zaměřit na budování institucionální, absorpční a administrativní kapacity NNS prostřednictvím využití prostředků technické pomoci. Aktivity na podporu absorpční a administrativní kapacity mohou mít celonárodní či plošný dosah, důležitý je nicméně také regionální rozměr a zapojení relevantních regionálních a místních aktérů NNS , soukromého i veřejného sektoru.	NOK, ŘO koordinující TP, ANNO
4	Alokovat prostředky do globálních grantů zaměřených na podporu i menších projektů NNS v regionech v relevantních operačních programech 2014+ (zejména ESF intervence). Řada subjektů NNS si netroufá na administraci většího objemu prostředků, pokud navíc působí lokálně či regionálně, jsou limity přesahující 500 tis. Kč zbytečně vysoké. Globální granty na regionální úrovni, které by byly administrovány v adekvátní náročnosti, by významně přispěly k rozvoji NNS a aktivit, které NNS zajišťuje.	ŘO

Č.	Doporučení	Subjekt
5	Posilovat povědomí o nutnosti vícezdrojového financování pro subjekty NNS s cílem zapojení NNS do realizace SF EU v udržitelné podobě. Při realizaci komunikační kampaně je nutné vyváženě informovat příjemce o účelech podpory ze SF EU, o podmínkách udržitelnosti a nutnosti kombinovat různé finanční zdroje pro udržitelné fungování organizace a poskytování služeb cílovým skupinám. Komunikační aktivity proto musí působit jak iniciačně a informovat o možnostech podpory, tak zároveň vyváženě informovat o rizicích implementace a podmínkách poskytnutí prostředků ze SF EU (platí především pro ŘO a ZS při realizaci komunikačního plánu OP).	ŘO, ZS
6	Zvýšit transparentnost procesů administrace a hodnocení projektů prostřednictvím co nejpodrobnější informovanosti o stavu projektu a jednotlivých krocích. Dle současné praxe se neúspěšný žadatel nedozví konkrétní výhrady hodnotitele v členění dle jednotlivých hodnotících kritérií, je tedy obtížné upravit projekt pro případné nové podání. Příjemci se také často díky nedostatečné administrativní kapacitě ŘO či ZS setkávají s tím, že jejich žádosti o platbu nejsou administrovány ve stanovených termínech. Vzhledem ke svému postavení příjemce však nemají žádnou reálnou šanci tento proces urychlit, případně zjistit relevantní informace o postupu procesu administrace žádosti či MZ.	ŘO
7	Podporovat propojení informačních zdrojů o možnostech čerpání prostředků ze SF EU (www.strukturalni-fondy.cz, stránky jednotlivých OP) s dalšími informačními zdroji pro NNS (portály spravované střešními organizacemi NNS, apod.). Způsob informování o poskytování prostředků ze SF EU je dle většiny respondentů z řad NNS vyhovující, nicméně není dostatečně propojen s dalšími informačními zdroji pro NNS. Souvisí to také s nedostatkem prostředků pro informační servis ohledně dostupnosti finančních prostředků pro NNS, vysokou heterogenitou NNS v ČR, apod.	NOK, ANNO
8	Nadále pravidelně komunikovat se zástupci NNS prostřednictvím zastřešujících organizací, a to zejména ANNO ČR a RVNNO. Vzhledem k heterogenitě NNS v ČR je obtížné najít jednu organizaci, kterou by bylo možné považovat za univerzálního mluvčího NNS a partnera pro NOK. Vzhledem k volené regionální struktuře se jako nejvhodnější kandidát jeví Asociace nestátních neziskových organizací ČR. Důležitým orgánem je také Rada vlády pro nestátní neziskové organizace. Ze strany národního koordinátora je tedy nutné minimálně s těmito zástupci pravidelně komunikovat a zajistit zastoupení NNS v relevantních pracovních skupinách a výborech při respektování principů partnerství.	NOK, ŘO
9	Zástupci NNS jsou následně zodpovědní za přenos informací prostřednictvím svých struktur co nejširšímu spektru NNS v ČR. Přenos informací jednotlivým subjektům NNS je primární funkcí asociací a sdružení, přičemž čím širší záběr bude přenos informací mít, tím lépe.	ANNO

Č.	Doporučení	Subjekt
10	<p>Pro účely monitorování SF EU je nutné upravit číselník právních forem NNS využívaných v MSSF. Nejčastější typ žadatele – občanské sdružení – není samostatně ve výběru právních forem uvedeno a není možné účinně provádět průběžný monitoring dle právních forem žadatelů. Tento problém je pravděpodobně způsoben převzetím číselníku ČSÚ, vzhledem k tomuto faktu může být významná část žadatelů a příjemců chybně zařazena do jiných kategorií dle právní formy.</p>	NOK
11	<p>V rámci vyjednávání o budoucí podobě programů SF EU pro období 2014+ je nutné zajistit směřování intervencí ESF v rozsahu návrhu NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1081/2006 zejména v následujících oblastech (dle čl. 3):</p> <ul style="list-style-type: none"> • podpora zaměstnanosti a mobility pracovníků, • investice do vzdělávání, dovedností a celoživotního učení, • podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě. <p>Ve výše uvedených oblastech lze očekávat významnou roli NNS v ČR v období 2014+. Zároveň je vhodné podporovat investice pro zajištění výše uvedených okruhů aktivit z prostředků ERDF.</p>	NOK, ŘO
12	<p>Orgán zajišťující národní koordinaci by měl v rámci svých aktivit konzultovat s jednotlivými OP specifika financování a způsobu zapojení jednotlivých skupin žadatelů a příjemců do projektů OP. Netýká se pouze NNS, ale také například škol a školských zařízení (případně jiných skupin žadatelů), z nichž každá skupina má specifické možnosti a legislativu upravující její činnost, které je vhodné zohledňovat. Vlastní způsob definování podmínek pro žadatele a příjemce je v pravomoci ŘO, národní orgán pro koordinaci by měl zohlednění specifik jednotlivých skupin monitorovat a případně koordinovat postup jednotlivých ŘO.</p>	NOK
13	<p>Při stanovování pravidel způsobilosti výdajů a financování projektů SF EU je nutné brát v úvahu specifika NNS. Problematické je předfinancování projektů formou úvěrů, v případě nutnosti spolufinancování je vhodné započítávat např. hodnotu dobrovolnické práce do vlastních zdrojů subjektů NNS. Další oblastí je vyšší využívání tzv. nepřímých či paušálních výdajů, což omezuje administrativní náročnost přípravy i realizace projektů jak na straně žadatelů a příjemců, tak na straně administrátorů.</p>	NOK, ŘO
14	<p>V oblasti nové legislativy upravující prostředí pro působení NNS, úpravy a novelizace stávajících předpisů je nutné posílit pozici střešních oborových a mezioborových organizací při přípravě nového legislativního prostředí, a to ve spolupráci s RV NNO.</p>	ANNO, RVNNO